

'Ik schijn als breedsprakig bekend te staan', steekt kapitein-ter-zee Jochanan Boosman, de hoofd-vlootrabbin van de Koninklijke Marine, lachend van wal. 'Voordeel daarvan is echter dat het de spontaniteit bevordert!' Terwijl hij een rondleiding door het gebouw van de gezamenlijke diensten Geestelijke Verzorging (GV) geeft, vertelt Boosman over jodendom, joodse gebruiken, zijn afkeer van intolerantie en over zijn werk bij de KM, nu bijna tien jaar lang. De rabbijn, die studeerde aan het Nederlands Israëlitisch Seminarie, de Sociale Academie en aan de faculteit Rechtsgeleerdheid van de Universiteit van Leiden, stamt uit een militair nest, en beweegt zich dus op vertrouwd terrein.

TEKST: JOOST MARGÉS • FOTO'S: CAVDKM

Hoofd-vlootrabbin Boosman: 'Het is het recht van iedere jood om 's konings wapenrok te dragen en daarbij mag onze traditie geen beletsel vormen.'

TRADITIE VRAAGT OM GOODWILL

Mijn vader zat na de oorlog bij de Militair Juridische Dienst. Ik voel me net als hij sterk geïmmiteerd aan de organisatie', bekent Boosman. 'Een machtig bedrijf. Wat daar voor mij nog bijkomt, is het contact met de geestelijk verzorgers van andere gezinden. Hartstikke leuk! Overigens doe ik dit maar parttime. De andere helft van mijn tijd ben ik verbonden aan de Portugees-Israëlitische Gemeente in Amsterdam. Wat de militaire helft van mijn werk betreft, geldt ik trouwens wel als "interservice-rabbijn", want ik trek net zo makkelijk een landmacht- of luchtmachtuniform aan.'

Terwijl hij de joodse bibliotheek binnenloopt, gaat Boosman terloops terug naar de oorsprong van de joodse geestelijke verzorging. 'Deze bestaat sinds 1944 en werd opgericht in Engeland. Van de Prinses Irenebrigade was twintig procent namelijk jood, vandaar dat er behoefte bestond aan een eigen rabbijn.'

LEVENSWIJZE

De functie van krijgsmacht-rabbijn reikt verder dan alleen de diensttijd, zegt Boosman, die inmiddels ontspannen op een tafel zit. 'Je blijft ook voor dienstverlaters vaak nog "hun" rabbijn, omdat veel van hen wat verder van een georganiseerde joodse gemeenschap afstaan. Vergeleken met vóór de oorlog zijn deze gemeenschappen nu ook veel geringer in omvang. Destijds bezaten

zelfs veel kleinere plaatsen bloeiende verbanden; die bestaan nu niet meer. Niet verwonderlijk, wanneer je bedenkt dat Nederland in die dagen circa 130.000 joden telde, van wie er na de vervolging nog zo'n 20.000 in leven waren. Inmiddels zitten we weer op een getal van rond de 40.000. Deze mensen koesteren over het algemeen hun jodendom, zonder ergens bij te hoeven horen. Voor hen telt vooral de levenswijze, gebaseerd op joodse leefregels zoals vermeld in de Thora, de vijf boeken van Mozes.'

KOSJERE MAALTIJDEN

'Het militaire beroep hoeft volgens mij niet met deze leefregels te botsen', vervolgt de kolonel. 'De joodse traditie en de taakuitoefening kunnen zeer wel samengaan. Uitgangspunt blijft het om ook binnen de KM joods te kunnen leven. Het is het recht van iedere jood om 's konings wapenrok te dragen en daarbij mag onze traditie geen beletsel vormen.'

Wel realiseert Boosman zich dat de eigen levenswijze in praktisch opzicht nogal wat voeten in aarde heeft. Zo vraagt de naleving van de joodse regels om *kosjere* maaltijden, en dan gaat het niet alleen om de ingrediënten, maar ook om de bereidingswijze. 'Simpel gesteld: om kosjer te eten, laat je ten eerste zekere producten staan, zoals varken of paling. Daarnaast moeten dieren op een bepaalde manier geslacht en bereid worden en ten slotte dien

je te zorgen voor een scheiding van vlees en melkproducten. Een klein voorbeeld: kosjer brood bak je dus niet op een bakplaat die met varkensvet is ingesmeerd.'

GOODWILL

'De invulling van al die regels blijkt niet altijd even simpel', geeft Boosman toe. 'Wanneer je voor zes maanden naar zee gaat, kan je niet voor zo'n periode brood meenemen. Je zal het dus aan boord moeten bereiden, in een kosjer hoekje van de keuken. Dat vraagt natuurlijk om *goodwill* van de keukenploeg aan boord. Mijn ervaring leert dat hofmeesters en koks die bereidheid absoluut hebben, als ze maar weten hoe ermee om te gaan. Als vlootrabbin help ik mee om oplossingen aan te dragen. Zoals een broodmachientje waar je 's avonds meel, olie en water in kan doen, zodat je de volgende ochtend brood hebt. Makkelijk toch? Maar ook doe je er goed aan eigen eetgerei mee te nemen, omdat er voor het gebruik van borden en bestek bepaalde voorschriften gelden.'

Voor wat het warme eten betreft, vormen diepvriesmaaltijden van de Centrale Bottelarij van de KM een handreiking. Deze zijn namelijk afkomstig uit de kosjere keuken van een ziekenhuis in Amstelveen. 'En mocht iemand zich afvragen of de religieuze geboden te velde zijn vol te houden, we hebben ook nog kosjere gevechtsrantsoenen', vertelt Boosman. 'Maar voor alle duidelijkheid: het gaat binnen de KM om een kleine groep die *strikt* volgens de regels wil leven. Daarnaast bestaan er echter nog genoeg militairen die meer "kosjer-stijl" eten, bijvoorbeeld door alleen af te zien van varkensvlees.'

PRIMITIVISME

Ondanks het ogenschijnlijk omslachtige van de voedingsvoorschriften, vormt het jodendom volgens de kolonel toch een heel praktische religie. 'Je verantwoordelijkheid nemen tegenover God en de medemens, dáár gaat het voor ons om. En de discussie of het wel of geen zin heeft om al die verordeningen

na te leven, voer ik niet. Ik heb namelijk geen zin om mezelf keer op keer te moeten legitimeren.'

In een samenleving waar geloofsvrijheid een groot goed is, bestaat daartoe uiteraard ook geen enkele noodzaak. Dat neemt niet weg dat joden in sommige extreme kringen toch altijd nog een steen des aanstoots vormen. Waarom dat zo is? 'Geen idee', reageert Boosman. 'Ik betreur dat, maar uiteindelijk blijft het vooral hun probleem. Het komt misschien voort uit het primitivisme in de mens, om zich af te zetten tegen kleine groepen met een sterke eigen identiteit. Want, let wel, de joden vormen het enige volk uit de oudheid dat nog steeds bestaat en door de eeuwen heen ook een eigen gezicht heeft behouden; de rest is verdwenen en opgegaan in andere volkeren. Joden hechten dan ook sterk aan hun joods zijn. Je zal iemand zelden horen zeggen dat zijn ouders van huis uit joods zijn. Hij zal altijd aangeven dat hij jood is, al staat hij nog zover af van de joodse gemeenschap.'

MARKANT

Essentieel onderdeel van het joods zijn, vormt een continue leerproces. Daartoe houdt het krijgsmachttrabbinnaat maandelijks bijeenkomsten. 'Wanneer de dienst dat toelaat', haast Boosman zich te melden. 'Verder organiseren we excursies en vieringen van joodse feestdagen.'

Vanuit het oogpunt van wereldpolitiek, valt het op zijn minst markant te noemen dat het rabbinaat ook de moslims van de krijgsmacht onder zijn hoede neemt. 'Zij hebben namelijk nog geen eigen imam', legt Boosman uit. 'Maar ze kennen wel, net als wij, eigen gebruiken op het gebied van bijvoorbeeld voedsel en feestdagen. Wij kunnen hen dus bij de praktische invulling en toepassing daarvan de helpende hand bieden. Mooi toch?! Ons verbaast dat ook niet, want, om het kort samen te vatten, het blijft onze doelstelling klaar te staan voor joodse militairen of mensen met een joodse achtergrond, voor moslims en verder voor *iedere* militair die dat wenst.' ♦

